

A CSALÁD HATÁSA A VAJDASÁGI ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK KÖRNYEZETTUDATOS VISELKEDÉSÉRE

Szerzők: **JUHÁSZ Szabolcs** IV. évfolyam (juhaszabi123@gmail.com);

SZARAPKA Dóra IV. évfolyam (sz.dora93@gmail.com);

BOJTOS Brigitta IV. évfolyam (bojtos@tippnet.rs)

Témavezető: **MAJOR Lenke** egyetemi asszisztens

Intézmény: Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Munkánkban egy Vajdaság területén, általános iskolás gyerekek körében elvégzett kutatás eredményeit mutatjuk be, melyben a család szerepét vizsgáljuk a kisiskolások környezetvédelmi viselkedésének alakulásával kapcsolatban.

A környezeti nevelést már a családban el kell kezdeni. Valójában a családon belül számos környezetvédelmi feladatot oldanak meg, tervezés nélkül is. A gyerekek részvétele a takarításban, a kertgondozásban, a családi programok, kirándulások a természetben mind-mind szerves részét képezik a környezeti nevelésnek.

Ilyen hatása lehet még a saját háziállatról való gondoskodásnak és az otthon látott pozitív példának is.

Kutatásunk során azt vizsgáljuk, melyek azok a családban előforduló tényezők, melyek leginkább befolyásolják az alsó tagozatos gyerekek környezeti attitűdjét, hozzájárulnak az ökológiai tudat kialakításához, fejlesztéséhez.

Hipotézisünkben feltételezzük, hogy azok a tanulók, akik a környezettel szemben pozitív viselkedési mintát látnak a családjukban, maguk is magasabb attitűdértékkel rendelkeznek a környezet védelmére irányuló viselkedés terén.

A felmérést Vajdaságban, 5 szabadkai és 15 vidéki általános iskolában végeztük. A 2. 3. és 4. osztályos tanulók közül összesen 250-en vettek részt a vizsgálatban.

A vizsgálat eszközeit egy 24 kérdésből álló kérdőív képezte. Az első 12 kérdés a *Gyermek környezeti attitűd és tudáskála* (CHEAKS kérdőív) környezettudatos viselkedést mérő részéhez tartozik. A többi kérdés a gyerekek otthoni közegére, háttértényezőire és a család környezettudatos magatartására vonatkozik. A családi közeg hatásait vizsgáló kérdéseket a következő szempontok alapján csoportosítottuk: 1. az otthoni környezet hatása; 2. az otthon kapott szellemi támogatás; 3. a szülő támogató szerepe.

A kutatás eredményeinek elemzésével szeretnénk elérni, hogy a gyerekek családból hozott ökológiai műveltségi szintjéhez igazíthassuk az iskolában megjelenő módszereket és eszközöket, melyekkel fejleszteni tudjuk a gyerekek környezettudatos magatartását, környezeti attitűdjét.

Kulcsszavak: környezettudatosság, viselkedés, család, kisiskolások

THE ROLE OF FAMILY IN THE BEHAVIOUR OF PRIMARY SCHOOL CHILDREN IN ENVIRONMENTAL PROTECTION IN VOJVODINA

Authors: **Szabolcs JUHÁSZ** (juhaszabi123@gmail.com);

Dóra SZARAPKA (sz.dora93@gmail.com);

Brigitta BOJTOS (bojtos@tippnet.rs) fourth-year students

Supervisor: **Lenke MAJOR**, assistant

Institution: University of Novi Sad, Teacher Training Faculty in Hungarian, Subotica

Our work shows the result of research conducted among elementary school children in Vojvodina and examines the role of the family in the development of children's behaviour in environmental protection.

Environmental education is important at an early age, and it first needs to be developed in the family. Children are not always aware that they are performing a lot of environmental tasks, such as helping their parents in the garden, cleaning the house, participating in family programs, taking part in nature hikes, and that all of this is a part of environmental education. This education can continue even when children nurture their pets and when they see a positive example at home.

In the research, we investigated the family factors that influence the development of environmental awareness and behaviour of children in primary school.

Our hypothesis states that if children have a positive example of environmental protection in their family, they have a more positive attitude towards it as well.

Our survey was conducted in Vojvodina, in 5 primary schools in Subotica and 15 rural primary schools. Two-hundred 2nd-, 3rd-, 4th-grade children were involved in our research.

The investigation instrument was a questionnaire consisting of 24 questions.

The first 12 questions were about the environmental attitude and knowledge of the children (CHEAKS questionnaire). Other questions were about the family environment and the family's responsibility in environmental protection.

We grouped the family impacts according to the following criteria:

1. The impact of the home environment
2. Intellectual support from the family
3. The supporting role of the parents

The goal of the interpretation of the results of the research is to achieve that ecological knowledge of children which they took from the family environment, to develop better environmental behaviour in children and improve their attitudes towards the environment by using correct methods and instruments in school.

Keywords: **environmental awareness, behaviour, family, school-age children**

ULOGA PORODICE NA EKOLOŠKU SVEST PONAŠANJA DECE U OSNOVNIM ŠKOLAMA U VOJVODINI

Autori: **Sabolč JUHAS**, IV godina studija (juhaszabi123@gmail.com);

Dora SARAPKA, IV godina studija (sz.dora93@gmail.com);

Brigita BOJTOŠ, IV godina studija (bojtos@tippnet.rs)

Mentor: **Lenke MAJOR**, asistent

Institucija: Univerzitet u Novom Sadu, Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Subotica

Naš rad pokazuje rezultat istraživanja koji je sproveden sa decom osnovnih škola u Vojvodini i ispituje ulogu porodice u razvoju dečijeg ponašanja u vezi sa zaštitom životne sredine.

Obrazovanje o životnoj sredini je važno već u ranom uzrastu, prvo treba da se razvija u porodici. Deca ponekad i nisu svesna da rešavaju mnogo ekoloških zadataka, na primer kada pomažu svojim roditeljima u bašti, da spremaju kuću, učestvuju u porodičnim programima, izletima u prirodi i sve ovo čini deo obrazovanja o životnoj sredini. Ovo obrazovanje može da teče čak i kada deca neguju svoje kućne ljubimce i kad vide neki pozitivan primer u kući.

U istraživanju smo ispitivali porodične faktore koji utiču na razvoj ekološke svesti i ponašanja dece nižih razreda.

Naša hipoteza predpostavlja da deca koja imaju pozitivan primer u porodici u vezi sa zaštitom životne sredine i sami predstavljaju pozitivniji stav prema njoj.

Istraživanje je sprovedeno u Vojvodini, u 5 subotičkih i 15 seoskih osnovnih škola. Ukupno je 250 učenika 2, 3. i 4. razreda osnovne škole učestvovalo u istraživanju.

Deca su trebala da ispune upitnik, koji je sastavljen od 24 pitanja. Sa prvih 12 pitanja smo proverili stav i znanje dece u vezi sa životnom sredinom (CHEAK upitnik), a ostala pitanja su se odnosila na porodično okruženje i ponašanje u vezi sa zaštitom okoline.

Pitanja u vezi sa porodičnim efektima smo raspodelili:

1. Uticaj porodičnog okruženja;
2. Intelektualna podrška porodice;
3. Podrška roditelja.

Analizom rezultata istraživanja želimo da postignemo da ekološko znanje deteta koje je ponelo iz porodičnog okruženja korigujemo metodama i instrumentima koje koristimo u školi, da bolje razvijemo ekološko ponašanje dece i njihove stavove premo životnoj sredini.

Ključne reči: **svest o okolini, ponašanje, porodica, deca školskog uzrasta**